

Előzetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 « 05 »
Helyben házhöz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 « 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 24.

Feljebb megy-e a buza ára ?

A buza ára — úgy látszik — elérte a kulmináczióhoz azon fokát, amelyen túl nem tudni fölfelé fog-e még menni, vagy leszállani fog ?

A börze mesterkedéseit kitanulni igaz, hogy nem lehet; mert hányszor csalódott már a termelő p. o. akkor midőn minden jel arra mutatott, hogy a buza árának fölmenni kell és ő ezen hitében buzáját tartogatván, a börze — *csuffá tette*: buzáját végre is potom áron kellett eladnia.

A mai magas árak sem a kereslet és kínálat természetes törvényei szerint alakultak; ezeknek létrehozásában is az oroszánrész a börzéé volt; mert azon argumentumok, melyekkel a fölhajtást megokolni akarták: legnagyobb részben *hamis argumentumoknak* bizonyultak éppen úgy, mint előbb a lenyomott buza árát azzal megokolni akart, hamis és világbolondító *tultermelési teoriájuk*.

A könnyen hívőknek például oda vágták, hogy Magyarországnak ennyi és ennyi millió métermázsával *kevesebb* buzája termelt, mint amennyit évi fogyasztása kilesz: tehát természetes, hogy a hiányt pótolni kell, *import által*, mi az árakat okvetetlenül kell, hogy *felhajtja*. Pedig milyen hamis argumentum ez is. Elhiszszük a statisztikának, hogy ter-

mésünk az idén *gyengébb, mint a tavalyi fogyasztásunk volt*; de tagadjuk azt, hogy népünk, mely tavaly az olcsó 6 frtos buzából sok lisztet fogyasztott, — az idén 12 frtos buzából készült drága lisztből is annyit fog fogyasztani. *Az határozottan nem igaz!* Fogyasztani fog a nép mindenféle más kenyérpótlékokat: árpát, tengerit, krumplit stb. annál is inkább, mert ezen czikkék, bár szintén elég drágák, de a buza árához viszonyítva, mégis nevezetesen *olcsóbbak, mint a buzaliszt*.

És hogy ez így lesz, sőt már így is van, fényesen bizonyítja azon tény, hogy a drága buzát összevásárolt malmok *üzelmüket redukálni kénytelenek*, mert a drága lisztet a nép nem veszi. Pedig ha most nem veszi midőn valamelyes keresete mégis csak van: hogyan venné utóbb, midőn kereset-forása egészen kikapadni fog, a télen ?

Aki tehát az ország évi szükségletét a tavaszi alapon számítja: az éppen úgy csalódik, mint az, aki *kettő helyet — egyet kap*; mert az évi termésből éppen csak fele, buza lisztet fog elfogyasztani a 12 frtos drága buzából, a tavalyi 6 frtos, tehát olcsó buzából készült liszt ellenében. Mesebeszédnek kellett tehát tartanunk azt, hogy *importra szorulni fogunk*.

Most tehát midőn a malmok évi szükségletüket a drága buzából fedezték; midőn a drága liszt eladni nem tudván, üzelmüket redukálják; midőn a kereske-

dők drága áron szeszerzett buzájukat eladni a beszerzési áron se tudják, mert a »Lloyd« buzárai megvannak ugyan még most is 12 frt 80 kros magaslatokon a — *papiroson*, de bankóval kifizetni; szóval *venni senki sem akar*; midőn a ravasz amerikai jankék, kik mindig azt hazudták, hogy buza-importjuk lesz, most pedig midőn látják, hogy a jó ár konvenciónal nekik: temérdek buzát exportálnak: — okos emberi számítással várni mást nem lehet, mint azt, hogy a buza ára *leszállani fog*, hogy leszállania kell!

Nem várjuk azt, hogy a buza ára egy hamar az alábbi 6 frtos pocsek árra leszállani fog; a) azért, mert az az ár nem volt a kereslet és kínálat törvényei szerint alakult természetes ár, hanem a börzék papiros-buzájával elért szédelgés. b) Mert a haus-irány ragaszkodik a magas árakhoz, mint a haldokló az élethez. c) Mert a magas áron kötött szokvány üzletek is biztosítják egy időre a magas árakat. d) Mert, hogy 10 frt legyen nálunk a buza ára az egészen jogos kíváncsi.

De, hogy a buza ára 10 frtra leszállani fog, azt szentül hisszük és kívánjuk is! Mert nemcsak a termelőre, de a fogyasztóra is gondolunk.

Meg lehet sőt valószínű, hogy a börze haus-iránya még továbbra is erőfeszítéseket tenni fog; de hogy a bicskája előbb-utóbb beletörni fog: arra mérget venni mernénk.

K—y.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Granátalma virága.

Irtá: Szmethanovics Ella.

Enyhe októberi est volt, jó pár évvel ezelőtt Hercegovina hegye között — s daczára a feltűnt Bosznia felé vonuló fellegeknek, vigan gyalogoltunk egy kellemesen eltöltött nap után hazafelé. Lettértünk egy mellékösvényre, mely rövidebbnek mutatkozott mint az országut.

Vig társaságunk kaczagása, messze elhatszolt és viszhangzott. Nagy társaság volt ez, mely pajzán jókedvében nem is gondolta, hogy mily szomorú lelket hagyott ott, maga mögött egy kicsiny, szegényes viskóban, mely magasan a hegy oldalán elhagyatottan áll s az éj sötét-ségébe világosságot szóró ablakocskája messze látható.

Véletlenül egy közülünk visszanezett a táj felé, melyet elhagytunk és meglátta a gyenge sugarakat. Csodálkozásának hangosan adott kifejezést, mi által az egész társaság figyelmét fölhívta és kérdezte, hogy nem-e látott-e valaki ott egy házat ?

Mindnyájan tagadólag válaszoltak, csak én voltam az, aki kielégíthettem kíváncsi kérdéseiket.

— Igen, én láttam. — ott is voltam, — egy keskeny ösvény vezet oda fel, melyet alig lehet észre venni. Én a többiektől távozva arra vettem utam, nem szólva senkinek.

És ott találtam egy öreg, összetörödött embert, ez ajtó előtt ült és kis tilinkókat faragott. A nélkül, hogy felnézett volna kérdezé: »Te vagy Andzselka ?

Persze erre nemmel feleltem és jó napot kívántam neki.

Megütközve nézett rám; kérdezé, hogy jutottam oda ? Azután ülésel kínál meg, mutatva egy nagy kőre, mely kis távolságra tőle hevert, — alkalmasint asztalt vagy széket pótoló.

Beszélgésbe elegyedtünk. A többekközt kérdezé, hogy ki vagyok, hogy élek, mi a foglalkozásom ? Elmondtam neki s ő nagy figyelemmel hallgatott. Azután minden kérdés nélkül, ő kezdett beszélni, azalatt folyton faragcsálva s csak néha-néha vetett egy-egy pillantást reám.

Meglátta nálam egy késői virágát a granátalmának s egészen ijedten mondta, hogy dobjam el, mert annak az áldozata ő is, habár nem közvetlen. Azért lakik ily messze az emberektől, mert nem akarja őket látni, nem akar velök beszélni, mert elvették az ő boldogságát, s így folytatá:

— Nem vagyok még olyan öreg, mint aminek látszom, de a lelkem folyton sir és ez tett időelött aggá. Volt nekem is szép, göndör fekete hajam, égett az én arczomon is az ifjuság rózsája mint a tieden. Volt nekem is egy szép virágom, melyet nem adtam volna oda a világ minden kincséért sem, és őriztem, nehogy az idő zordsága megviselje. Gazdag is voltam tehettem, hogy ne kelljen nekie fáradnia. Boldogok voltunk és egy meleg nyári napon estefelé, mikor hazamentem a hegyek közül (vadászni voltam) a keblére tűzve volt a granátalma virágjaiból egypár; levettem és eldobtam de már akkor későn volt. Mert akinek keblére fel van tűzve ez a virág, az hűtlen lesz s még abban az évben meghal.

— Vigyáztam azután mégjobban, azonban hiába, mert nem sokára egy napon midőn hazamentem, üres volt a ház, ő elment. Kérdeztem, merre ment hol van ? s a felelet az volt hogy egy fényes kocsin vitte el egy magas barna urféle.

Most már tudom, hogy még én messzejártam. addig nekik volt idejük engem kijátsszani. Azért nem okolom soha az én szép csillagomat, mert ő nem volt hibás, ő nem ősmerte az embereket, ő szeretett engem. De mikor jött az idegen, aki jobban tudott hizelegni és ígért neki mindent, ő hitt és elment vele.

Aulódi első
minőségű,
hegyi

fehér és vörös borok

olcsó árban
kaphatók

Czegléd Sándornál

„ZÖLDFÁ“
szállodában.

Egy újabb bihari pont.

A földmivvelésügyi miniszter röviddel ezelőtt elhatározta, hogy a »belterjes és okszerű gazdálkodás módjainak és előnyeinek a kisgazdák körében leendő megismertetése és meghonosítása végett, lehetőleg minden törvényhatóság területén, egy vagy esetleg több birtokost gazdasága okszerű átalakítása körül segíyezni fog. Természetesen a mai viszonyok között méltán gondolhatta mindenki, hogy ezek a minta gazdaságok, vagy régiebb kortes érdemek jutalmazására, vagy nyakravaló biztatására fognak szolgálni.

De a kormány precízül járt el. Nem bizta alantására a személyek megjelölését, hanem független és természetesen a gazdák érdekeit szíven viselő gazdasági egyesületeket bizta meg vele. És mi történik? A Tiszák és birodalma, Biharvármegye gazdasági egyesülete gondolt egyet, illetőleg nem gondolkozott, hanem úgy vélte, hogy jobban értenek ilyesmihez a szolgabírák, hiszen ezek képviselőt is tudnak választani, tehát mintára teendő gazdájuk is van raktáron, és felszólították ezeket a sok irányban zaklatott hazafiakat, hogy alakuljanak át gazdasági egyesületté és kerítsenek nekik a föld alól is minta gazdává rukkoltatható férfiakat.

Ezt a bihari pontot kellene szegre akasztani. Hisz a földmivvelési miniszternek nem lehetett más célja, írja a »H a z á n k« mint-hogy a bihari gazdasági egyesület tájékozottságát s szakértelmét a mintagazdaságok tervének megvalósításánál hasznosítsa. Ez a tájékozottság s szakértelem a dolog természete szerint éppen a megfelelő gazdaságok kijelölésében jut kifejezésre első sorban; ha tehát a miniszter leirata az idézett passzuson kívül esperánt nyelven lett volna is fogalmazva, annyit mégis meg kellett volna értenie a bihari egyesületnek, hogy a miniszter, mikor hozzáfordult, nem a szolgabírótság fejével akart gondolkodtatni.

Ha pedig a bihari egyesület nem jár annyira a fellegekben, úgy talán még a fölött is töprenkedhetett volna, hogy mikor a közigazgatási hatóságokra hártotta át a feladatát, tulajdonképpen nem tett mást, mint egy kormányintézkedést, melynek végrehajtását még küzdelem

arán is kezébe kellett volna ragadnia, mestersegesen oda terelt, a hol az kortes czéloknek válhat szolgálatára.

Bizonyval köszönetre kötelezték le Tiszaurék ezzel a böles eljárással a gazdaközöniséget már csak azért is, mert ezzel tevékenységük irányzatának s vezetésre való hivatottságuknak megítéléséhez jellemző támpontot nyújtottak.

A nagyváradai színészet 100 éves jubileuma.

Nagyvárad szept. 24.

Említettük nemrégiben, hogy a nagyváradai színészet jövő év augusztus havában üli meg 100 éves évfordulóját.

A »Szigligeti Társaság« tegnap délutáni választmányi ülésében foglalkozott e kérdéssel s azon módozatokkal, hogy miként üljék meg a társaság és Nagyvárad városa e jelentőségteljes évfordulóját.

Megirtuk azt is, hogy a társaság dr. Naményi Zoltán kolozsvári egyetemi tanár figyelemzetése folytán még egy régebbi ülésen elhatározták, hogy a Debreczen-nagyváradai színészet 100 éves évfordulóját jövő évi augusztus havában Debreczen városával egyértőleg ünnepélyesen megüli s lehetőleg újra ugyanazon darabot adatja elő, mely ezelőtt egy évszázaddal került színre.

Ennek az ünnepélynek a programját a siker érdekében már most meg kellene határozni, Naményi Lajos a társaság rendes tagját felkérték tehát, hogy egy tervezetet dolgozzon ki erre nézve.

Neményi Lajos, ki meleg ügyszeretettel és igaz lekésedéssel fogta fel feladatát, tegnap előterjesztette 6 részből álló programtervezetet, melynek első pontja egy dísz ülés lenne a kir jogakadémia dísztermében. Első pont lenne ez ülésen: Elnöki megnyitó, aztán jönne egy óda, majd egy értekezés a 100 éves színészet első éveiről, ezt az akadémia képviselőjének beszéde követné, majd egy humoros színházi karczolat, végül zárszó.

A második rész egy emléktábla lenne, melynek költségére Leszkay felajánlotta egy előadás jövedelmét. Az emléktábla a »Sas«

szálloda falán lenne elhelyezve. Ez is ünnepélyességekkel menne végbe, melyen a Kisfaludy társaság képviselője szólana.

A harmadik rész egy színészeti erekiye kiállítás lenne a Schlauch-téri muzeumban.

A negyedik rész a létesítendő állandó színház alapkövetétele, melynek neve »Szigligeti színház« legyen, és e kérdést a városi közgyűlésen is szóba hozzák.

Az ötödik rész a bankett a Rózsabokorban vagy a Püspökfürdőben.

A hatodik rész az ünnepi előadás, melynek részei lennének egy nyitány, egy prólóg. A »Süketnéma« című darab, mely ezelőtt 100 évvel került színre Nagyváradon, Kahuen előadva.

Elnök Rádl Ödön, meleg elismerés hangján mondott köszönetet a tervezet összeállításáért Naményi Lajosnak, és czélszerűnek találja, tekintettel az országos jellegű, nagyszabású ünnepélyre, ha a részletek megvitatását egy bizottság végezné. A választmány ehhez hozzájárul s a bizottság a következőkből alakítja meg: Rádl Ödön elnök, id. Gyalokag Lajos, Sipos Orbán, dr. Bodor Károly, Adorján Armin dr., Winkler Lajos, Láng József, Gyémánt Jenő dr., Ritoók Emma, Naményi Lajos, Mezey Mihály, dr. Imrik Péter, Huzella Gyula, Böszörményi Géza, Fehér Dezső, dr. Vucskics Gyula, Halász Lajos.

A bizottság már a jövő héten tartja első ülését.

Az új évnegyed küszöbén.

— Felhívás a közönséghez. —

Az új évnegyed küszöbén új előfizetést nyitunk lapunkra.

A »Tiszántul« ugyan még csak harmadik évfolyamát éli, de e rövid idő alatt is oly pozíciót tudott magának szerezni, hogy a legelső vidéki lapok sorába emelkedett s elterjedése napról-napra növekszik.

Mig közleményünk bősége és változatosága, hirovatunk pontos és gyors értesültsége folytán a vidéki zszurnalisztika sorában számottevő rangra emelkedünk, la-olesóságánál fogva is valamennyi riválisát felülhaladta.

Kerestem, de minden fáradságom hiába volt, nem bírtam feltalálni — tudom, hogy visszajött volna hozzám ha érte megyek, mert én nem szüntem meg, őt szeretni s nem volt bocsánatomra sem szüksége, mert nem haragudtam reá, nem tudtam haragudni.

Visszajött ő aztán magától, nem telt bele egy év; de beteg volt nagyon. Az ajtóm előtt roskadt össze későn este, ha véletlenül nem megyek ki, ott fagyott volna meg, mert hideg volt nagyon, a farkasok bejöttek egészen a faluig, a bóra pedig fujt keresztül a csontokon is.

— Mondom, ott találtam az ajtóm előtt összeesve és egy rongyokba takart valamit szorongatott a karján és csak annyit tudott mondani, hogy: »A te gyermeked, esküszöm az Istenre.

— Elvettem tőle, bevittem a meleg szobába azután bevittem őt is. Odabent még egyszer magához tért s könyörögve tette össze kezeit. Lehajoltam, megcsókoltam egyszer-kétszer sokszor — s csak akkor vettem észre mikor kis lányom elkezdett sirni, hogy halottat ölelek, csókolok . . .

— Gyermekek szépen felneveltem és férjhez adtam, ő is tüzőtt akaratlanul granátalma virágot s mikor hűtlenségen kapta magát, mint egy örült szaladt fel egy véghetetlen magas hegyre s onnan ledobta magát a mélységbe.

— Ekkor a zokogás elfojtotta torkát, nem tudott többet mondani csak sirt-sirt mint csak egy olyan ember tud, akinek minden reménye veszte van.

Később hallottam, hogy a házára zuhant egy nagy szikla s őt is eltömeté. S azóta oly

félve tekintek a granátalma gyönyörű virágára, melynek viselése egyenlő a halállal — a hagyományos rege szerint.

A koldusasszony.

Irta: Lantos.

Ha elmentek ti fővárosiak vagy ha feljöttök a fővárosba ti vidékiek, s elmentek a lipotvárosi Szent-István bazilika mellett, ott találtok a koldusok között egy beteg, korhad, öreg koldus asszonyt, szemeiből a könnyek egyre potyognak. Akár adtok, akár nem adtok neki alamizsnát, vigasztaljátok meg szegényt egy jó szóval s mondjátok neki a Miatyánknak, melyet ő egyre mormol, egy-egy mondatát.

A legszebb leány volt a hetvenes években a fővárosban Körnöcz Adél. Ketten küzdöttek kezéért két jó barát, Horvát Géza és Maróthy Pista. Egyiknek sem volt senkije. Egyik sem szeretet senkit; csak azt a szép leányt, de ez után mindketten egyformán bolondultak. Adél nem tudott választani. Kedvelte azt is, amazt is, de ha kérdésekkel ostromolták, hogy melyikük tetszik mégis jobban hallgatás volt a válasz.

Egyszer aztán borzasztó gyilkosság hozta lábba a főváros lakosságát. A dugszdag Maróthyt meggyilkolva találták hálószobájában. Öltözö-asztalkáján vérrel volt írva e pár sor:

Minden vagyonom Horvát Gézát illesse. Kutattak a gyilkos után, hasztalan. Gondoltak öngyilkosságra, de ez ki volt zárva. Egy ellensége szurta agyon, s mikor már halva

hitte, ott hagyta s akkor az áldozat odavánszorgott, hogy vérevel megírja végrendeletét s rokon hiányában legjobb barátjára essék az óriási vagyon.

A halál ellen nincs orvosság. Nem lehetett feltámasztani Maróthy Pistát s így egyedül csak Horvát volt kedves Adél előtt.

Barátja halála után hat hétre megkérte a kezét s Adél nem habozott, odaadta a meggyilkolt örökösének.

A rendőrség pedig már lemondott a reményről, hogy kézzel kerítse a gyilkost.

A nászéjszakát, követő reggel halva, halántékát keresztül löve találták Horvátot. Kezébe pisztolyt szorongatott, amely kétségeltlenül bizonyította, hogy a fiatal férj öngyilkos lett.

Ezt állították az orvosok s a vizsgálat is ezt légitette ki.

Horvát Géza a Maróthytól örökölt pompás palotába vitte az esküvő s lakoma után szép feleségét. Alig értek haza, hirtelen beborult, felhő felhőre gyülekezett s villám villámot ért. Dörgött az ég, majd zuhogott az eső, Istenítélet napja volt. Legalább úgy érezte Horvát Géza a gyilkos.

A kis szalónba mentek s annak faláról bánatos ijesztő arcczal nézett a fiatal párra Maróthy Pista képe.

Horvát közelebb huzodott nejéhez, majd mintha bitorolná őt, hirtelen felugrott. Azután mintha lidércnyomástól szabadulni akarna, de azért gyáván a félelemtől odaszólt nejéhez.

— Takarja el azt a képet.

Körnöcz Adél megdőbönt.

— Mi baja van az Istenért?

Programunkat a közönség jól ismeri, egyetlen célunk, hogy minden ízében kifogástalan s tiszta keresztényi szellemben szerkesztett modern napi lapot adni a közönségnek, mely még a helyi és megyei híreket eseményeket alaposan és kimerítően regisztrálja, másrészt a fővárosi és országos eseményeket sem téveszti szem elől, úgy, hogy ezeket kerekfél nappal hamarabb hozzuk, mint a Nagyváradra csak késő délután érkező fővárosi lapok, ezek közül még az esti újságot sem véve ki, mert ezek csak a délután legkésőbb négy-öt óráig történt eseményekről referálnak, míg lapunkat naponként éjeli 12 óráig sürgönyileg értesíti fővárosi tudósítónk.

A megye minden nagyobb községében és az ország nagyobb városaiban levelezőink vannak, kik a fontosabb eseményekről azonnal értesítenek, úgy, hogy e tekintetben és a »Tiszántul«-lal kevés vidéki lap vetekedhetik.

Fővárosi levelezőnk minden nevezetesebb dologról sürgönyileg értesít a nap bármelyik órájában, úgy, hogy a kiválóan fontos eseményeket gyakorta azonnal különkiadásban tudatjuk olvasóinkkal. — Országgyűlési rovatunk kivonatban hű fotografiája a parlamenti tanácskozásoknak s a vidéki lapoknál szokatlan nagy terjedelemben közli az egyes kiválóbb beszédeket.

Helyi rovataink ellen gyorsaság és pontosság tekintetében ugyan alig emelhető kifogás, de azért mégis napról-napra arra törekszünk, hogy azt minél nagyobb tökéletességre emeljük. Napi híreink rovatát állandóan 5 munkatársunk látja el a legújabb és legfrissebb hírekkel a rendes vidéki levelezőket nem is számítva, összeköttetéseket létesítettünk mindazon helyi hír for-

Hörögve mondá Géza.

— Félek tőle.

— Az Istenért ön beteg, önnek láza van, küldjek orvosért.

— Nem, nem, az lehetetlen! De mégis meg akar bizonyosodni.

Kirohant a szobából. Horvát utána ment, félt magára maradni azzal az arcképpel.

Neje csakhamar egy törrel tért vissza.

— Ismeri ezt a tört?

— Igen. Az enyém

— Az önné? = kérdé Adél. Hisz Maróthy mellében találták.

— Nem, nem az enyém!

— De a magáé, s így maga ölte meg azt embert.

— Nem, nem igaz, kiáltá Horvát.

— Ez a kép azt mondja, hogy igen.

— Mit, ez a kép? ... kiáltá örülten Géza, kiragadta a tört a nő kezéből egy szék-re kapott s összevagdosta az elhalt arcképét.

— Most másodszor akarta megölni szólt lesújtóan Adél.

Horvátot reggel halva találták, Maróthy képének foszlányait pedig Adél magával vitte a nyomorba.

A nagy vagyont széjjel osztotta az özvegy a szegények között oda-adá nemes czélokra s azután ment dolgozni kinlódni végre eljutott a koldusbotra.

Ezért kérlek én titeket, hogy ha elmentek a lipotvárosi bazilika kapuja előtt alamizsnátokon kívül egy jó szót a koldusszonnának s mondjatok el vele egy egész Miatyánkot vagy legalább belőle egy mondatot.

rásokkal, honnan pontos és a valóságnak mindenben megfelelő híreket merithetünk.

Vezércikkeink előkelő helyen állanak, mire nézve elég legyen megjegyeznünk, hogy nem egyszer szakközönlönyök, fővárosi lapok is átveszik azokat tőlünk közlés végett. Tárczasorozatunk élénk s egyik specialitása, hogy a külföldi nagy írók rövid elbeszélését mutatja be sikerült magyar fordításban.

Naptárakat nem osztogatánk, mert nem akarjuk előfizetőinket 10—20 kr. értékű kedvezményes adománygyal kifizetni hanem ahelyett arra törekszünk, hogy minden nap jó lapot adjunk olvasóink kezébe.

A szenczációt nem hajhásszuk s a hírlapirói tisztesség jelszavát a legszigorubbant megtartjuk tollunkat mindig az vezeti, hogy az abszolút igazságra való törekvéssel lapunkat higadt, komoly és tekintélyes organumává tegyük a magyar sajtónak.

Lapunk pártoktól független és szókimondó njság, bátran fordulunk tehát a közönséghez, hogy minden tekintetben nyílt és gyors értesültségű lapunkat pártolni sziveskedjék.

Az előfizetési árak a régié maradnak, amelyek lapunk homlokán olvashatók.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szeptember 25—26. Lóversenyek Nagyváradon

Szeptember 26. A nagyváradai áruraktár r. t. közgyűlése d. e. 11 órakor.

Szeptember 26. A tenkei ipar és gazdasági takarékegyesület nagygyűlése.

Szeptember 27. Katonai lóvadász Nagyváradon.

Október 3. Tenyészállatkiállítás B.-Diószegen.

Október 4. Megyei közg. bizottsági ülés.

Október 14. Városi közügyek.

Október 15—20. Katonai ellenőrzési szemle Nagyváradon.

Régészeti és történelmi muzeum (Shlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. n 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Autonomiai mozgalmak.** Bibornok püspökünk ő eminenciája az autonomiai választási szabályok 10. §-a értelmében tegnap bontotta fel az egyházmegyei papi képviselőre beadott szavazatokat az ő elnöklete alatt összeszámító öttagu bizottságra az egyházmegyéből beérkezett szavazatokat. 28 egyházmegyei és 3 külön nem képviselt szerzetbeli áldozó pap kapott szavazatot. Legtöbb szavazatot nyertek és így az öttagu bizottság tagjai lettek: Fetsér Antal bibornok püspöki iroda igazgató titkár, dr. Karácsonyi János szentszéki ülnök theologiai tanár, Dencs János tb. kanonok, nvárad olaszii esperes plébános, Gabriely Lajos szentszéki ülnök, nagyvárad-velencei plébános és Nemeskei Andor szentszéki ülnök nagyvárad-újvárosi, illetőleg kinev. b. csabai plébános.

* **Választás a kolozsvári egyetemi körben.** A Kolozsvári egyetem néhány lelkes hallgatója látva azon rideg közönyt, melylyel az egyetemi polgárság nagyrésze az ifjusági ügyek iránt már néhány év óta viseltetik, addig agítált, míg sikerült megteremténie a reformpártot, mely a legmagasztosabb eszméket: a magyar szabadság harc feliszázados évfordulójának minél impozánsabb országos megünneplését a párbaj mánia lehetőségig való korlátozását, a nemzetiségi ifjak az ifjusági ügyekbe való be-

vonását tűzte ki mint első sorban megvalósítandó czélokot. A reform párt agilis viselkedésének hatása először az egyetemkörü választásokon tünt ki. Az egyetemkörü tagjainak száma a mult évekhez viszonyítva majdnem megháromszorozódott. A választás a lehető legélénkebb volt. A tagok az egyetemi kör elnökévé Ditrói Nándorral szemben Pazourek Ferenczet, a reformpárt hivatalos jelöltjét választották meg. Minthogy azonban formahibák fordultak elő, az elnök a választást megsemmisítette, Pazourek újból való megválasztatása minden kétségen felül áll.

* **A Vilmos huszárok Debreczenben.** A Vilmos császár tulajdonát képező 7. huszárezred pótkeretének egy része már megérkezett Debreczenbe. Az oda rendelt 6. század s a pótkeret többi része is követni fogja ceakhamar. Ugyanis a dailas vitézek szept. 27-én déli 12 órakor érkeznek meg Debreczenbe. ■

* **A gör. kel. egyház panasza.** A nagyváradai gör. keleti egyház panaszt emelt a városnál, hogy a v.-velenceze vasutállomás mellett az állomás építésekor a vízlevezető árkot eltömték s most a víz megáll s elborítja a gör. keleti temető környékét. Ez által nem végezhetik akadálytalanul a temetések s a közlekedés el van zárva. Helyszini szemle válván szükségessé, azt tegnapelőtt délután tartották meg. Részt vettek a szemlén Lábán József vasuti és hajózási főfelügyelő, Csizmazia Géza, a kolozsvári üzletvezetőség főmérnöke, Buzássy Albertosztálymérnök, Szahländer Károly vasut igazgató, Komlóssy József tb. főjegyző, Dús László főügyész, Beszedics János városi mérnök, ifj. Rimler Károly főkapitány, Szüts Dezső tb. aljegyző, Buda y Miklós gör. keleti egyházközpont és az érdekelt lakosok. A bizottság megállapította, hogy a víz a területre Kolozsvári-utczáról, továbbá Kér és Alpár községek felől jön, s a vízállást a lefolyó árok betömése okozza. Míg bizták a városi mérnöki hivatalt, hogy terep felvételt eszközöljön s tegyen javaslatot a víz szabad lefolyásának biztosítására.

* **Önkéntesek vizsgálatai.** A Nagyváradon vizsgázó önkéntesek tegnap be fejezték a nehéz napokat. A vizsgálatok teljesen véget értek s mint az önkéntesek remélik elég jó eredménnyel. Az eredményt ma délelőtt hirdeti ki a vizsgáló bizottság. Délben aztán leszerelik őket s holnap már ismét magukra vehetik a hön óhajtott civilt ruhát.

* **Négyszeres jubilium a kolozsvári egyetemen.** Lélekemelő évforduló megünneplésére készül a kolozsvári tudományegyetem. Ugyanis huszonöt éve annak, hogy ő felsége Finály Henrik, Abt Antal, Szamosi János és Metzl Hugó profeszorokat a kolozsvári egyetemre nevezte ki rendes tanárokká. A bölcsészeti, matematikai és természettudományi kar hallgatói tudós tanárainak jubileuma alkalmából okt. 5. diszgyűlést rendeznek, a melyen Abonyi Sándor premontrei kanonok fog a hálás tanítványok nevében az ünnepelel tanárokhöz üdvözlő beszédet tartani, délben az egyetemi ifjuság az ünnepelel profeszorok tiszteletére fényesnek ígérkező bankettet fog tartani.

* **Vilmos cs. magyar huszárezredesi fölszerelése.** A Vilmos császár tulajdonát képező 7-ik hszárezred legközelebb ünneplel megalapításának századik évfordulóját. Vilmos császár Budapesten időzése alatt teljes ezredesi fölsze-

Új női és leány konfectio üzlet

a legújabb női és gyermek felöltőkkel ellátva

☛ a kis-hid mellett levő Lévy-palotában (Körözs-korzó) ma megnyílik. ☛

relést készítetett a maga számára, amely minden tekintetben megfelel az ezred alapítása idején divatban volt felszerelésnek. A korhű egyenruhát a hozzá tartozó felszereléssel egyetemben a Weiner és Grumbaum cég készítette s a császár elutazáskor magával vitte Berlinbe.

* **A székelyhidi betörés.** Mint levelezőnk írja a Székelyhidi adópénztári betörést megvizsgálták. A pénzügyigazgatóságtól Kovalszky József p. u. titkár lett kiküldve, ki mindössze néhány forintnyi hiányt fedezett fel. Ugyanis csak egy kézi pénztárt feltöréséhez törtek fel, s a főpénztárnár már nem volt eszközük. A tetteseket nyomozák.

* **Éleztapszerkesztőből jezsuita.** Érdekes újság foglalkoztatja most London irodalmi és művészeti köreit. Burnand a világhírű angol éleztapszerkesztője áttért az anglikán hitről a római katolikus vallásra és a világi élvezetekről lemondva, belépett a jezsuita rendbe. Valóban, igaz van a francia mondásnak: a zurnalisztaság mindenüvé elvezet, — még a jezsuita kolostor magányába is.

* **A honvéd huszár laktanya építése.** A Gyuláról Nagyváradra áthelyezendő honvéd huszárság laktanyájának építése, az eredeti tervek szerint oly magas összegbe kerülne, hogy a katonai kincstár által fizetendő évi bér még az építési költség törlesztéses kamatát sem fedezné Nagyvárad városa ez okból a tervek redukálását kérte a minisztertől, olyképpen, hogy az építés kevesebbe kerüljön. A honvédelmi miniszter hajlandónak nyilatkozott a tervek átdolgozását engedélyezni, a mely által a huszárság elhelyezése nem szenved. Tegnap ült össze vegyes bizottság a város háza nagytermében a tervek átdolgozása végett. Jelen voltak: a honvédelmi miniszter kiküldöttjei Virányi Géza honvéd ezredes, Mihályfy főhadbiztos, Nagy Gyárfás honvéd huszár százados, Rimanóczy Béla, műszaki hadnagy, továbbá dr. Bulovszky József polgármester mint elnök, Busch Dávid főmérnök, Dus László főügyész, Darvassy Lajos tanácsnok. Az építést azzal akarják olcsóbbá tenni, hogy több pavillon helyett egy főépületben helyezték el az összes huszárokat. A tárgyalást ma folytatják.

* **Tűz Réven.** Mint levelezőnk írja, Rév községben tegnapelőtt délelőtt a vörös kakas nagy ijedelmet okozott a község lakosai között. Az elmúlt évben a község egy tekintélyes részét perzselt fel a tűz s azóta óriási féltelmet kelt a vész harang kongása a szegény népnél. Tegnapelőtt Puskó Péter háza gyuladt ki s a lángok csakhamar átsaptak a szomszédra, Malám Flore kamarájára. Az összefutott lakosság fáradhatatlanul oltotta a tüzet, de a szalmával fedett épületeket megmenteni nem tudták. Szerencsére azonban teljes szélesend uralkodott s így a tűz nem terjedt tovább. Mindkét épület biztosítva volt.

* **Csodatozás.** Ritka meglepetésben részesítette Dull László jónövő kárpitost kendermagos magyarhoni tyukja, mely a napokban nemkisebb mint 8 cm. széles és 10 emtr. hosszúságú tojással lept meg és ejtette csodálkozásba, hűségese gazdáját. E csodálkozás csak fokozódott midőn annak felületén egy kis lyukat ejtve, a külső tojásnak $\frac{1}{3}$ -dát tevő kemény héjú rendes tojás volt látható, mely szilárdan állt a külső tojás belső aljában Dull a ritka tojást, mely nagyságra egy vastag nyaku falusi vén libának is dicséretére vállt volna, szerkesztőségünk útján a Biharmegyei régészeti és történelmi társulat múzeumnak ajándékozta.

* **Az élelmes vállalkozó.** Müller Salamon csukrásról eddig tudtuk, hogy rendithetlen kortese Tisza Kálmánnak s hogy az ő kosztjától nyerek vissza az egészségüket a kózkórház és katonakórház betegek s hájasodnak meg a fogház lakói. De hogy élelmeség dolgában tulgyen még az egykori nagyváradi vendégszón: Walter Tónin is, ezt alig hittük. Most már megvan a magyarázat arra a sok

kérdő tekintetre, a melylyel keresztútba vették Müller Salamont a városatyák a legutóbbi városi közgyűlésen, mikor a Bémertéri színház mellett vok-solt. A Bémertéri színház s az ezzel kapcsolatosan építendő Bazar emelése ellen halomra gyűlt a fel-lebbezés a városházán. de Müller Salamon messze jövőbe tekintő szeme már ott látja a disze épületet s nehogy valami konkurrens csukrász-kávés telepedjék az új épületbe, ajánlatot nyújtott be a városhoz tegnap. A jövő században emelendő bazar épület Bémertéri sarkán egy csukrászda és kávéháznak megfelelő helyiséget kér 12 évre s hajlandó évenként 1500 ft bért fizetni. Hogy ajánlatát még komolyabbnak higgyék, hűségesen ellátta a szükséges bélyeggel. Azt hisszük, hogyha felépül is a Bazar, 1500 futér aligha fog csukrászdának és kávéháznak megfelelő helyiséget kapni Müller Salamon.

* **A katonai alapok története.** A honvédelmi miniszter tegnap megküldte a törvényhatóságoknak a felügyelete alatt álló segélyezési és jutalmazási alapítványok és különös természetű pénzalapok történetéről szóló könyvet, mely kiadásában megjelent. Az alapítványok közt van néhány biharmegyei is.

* **A népkönyvtár megnyitása.** A népkönyvtár megnyitása folyó hó 26-án vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a várad-velencei fiu iskolában, mely alkalommal Dr. Berkovits Ferencz a népkönyvtár bizottság elnöke felolvasást tart. s általában a t. közönséget e megnyitáshoz szívesen látja a népkönyvtár bizottság.

* **A felegházai hívek öröme.** Felegháza város katolikus közönségének meg van a rég óhajta várt öröme, az ó-templom régi nagy orgonáját S o n k e n i k János szegedi hirneves orgona építő pompásan átépítette és kijavította s napokban tartották meg a próbát a budapesti főplébániai kánor, egyetemi tanár és más jeles szakértők közbejöttével. Az átalakítás kitűnően sikerült s általánosan dicsérték a mester ügyességét, aki különben már az ország legszebb templomait látta el orgonával. A hívek között a hitélet emelésére szolgáló orgona elkészítése általános örömet keltett.

* **A mosolygó Schön.** Schön Mór ur egy középtermetű, szőke haju, borotvált arcú, szürke nyári ruhában járó pénzbeszedő ügynök, ki csaláskat követvén el Debreczenben, Nagyvárad felé vette útját. A jeles pasaszért azonban nálunk sem sikerült megcsipni, mert tőlünk is megugrott. Most országosan körözik. Különös ismertető jele, hogy örökké mosolyog.

* **Öngyilkosság.** Folyó hó 22. Kolozsvárt Horváth János 60 éves szőlőmunkás, miután az egész éjszakát átmulatta, felakasztotta magát. Reggel a már csak kihült holttestére bukkantak. Tettének oka valószínűleg részegségevolt.

A legújabb angol olasz és Habig kalapok óriási nagyválasztékban Roth M. utóda kalap és férfidivat, üzletében a hol kizárólag Karlsbadi cipők kaphatók, férfi fehérneműek nagyválasztékban és méret szerint is gyorsan készíthetők.

Feltétlenül legelőnyösebben vásárlunk Angol, Olasz, Pichler és honi kalapot, Karlsbadi cipőket, keztyű és harisnyákat, nyakkendőket fehérneműeket stb. kizárólag Fábry Testvérek divatáru házában. Olasz, Fő-utca (Rimanóczy-ház) hol uri divatárunkban legnagyobb választék van.

Rájuk omlott a pince.

— Kilencz halott, nyolcz sebesült. —

— Saját tudósítónktól. —

Borzalmas szerencsétlenségről táviratoz Kolozsvárról lapunk tódósítója.

Az erdélyi pince egyesület borrhaktára tegnap délután összeomlott és 80 munkás közül kilenczet megölt, nyolczat súlyosan megsebesített.

A szerencsétlenség tegnap, pénteken történt.

Éppen az egyesület pince raktárának boltozásán dolgoztak a munkások. Tekintettel a nagyobbszabású építkezésre, a kőműveseken kívül sok napszamos dolgozott a boltozat alatt.

A friss téglarakás egyszerre ropogni kezdett s a következő pillanatban nagy robajjal leomlott a pince boltozata. Iszonyu sivitás, jajgatás, majd halálhörgés s a sebesültek kinos nyögése töltötte be a szerencsétlenség színhelyét.

Az épület más részén dolgozó munkások ijedten szaladtak a romokhoz, de első perczben azt sem tudták mihez kezdjenek, hogy szerencsétlen társaikat kimentsék borzasztó helyzetükből.

A borzalmas esetnek csakhamar híre futott s a járókelők ellepték az épület környékét.

A hatóság, a mentők is megjelentek s hozzákezdték a törmellekek eltakarításához. *Egymásután 9 halottat húztak ki a romok alól, azonkívül nyolcz munkás életveszélyesen megsebesült.*

A mentési munkálatokat lázasan folytatják, mivel még valószínűleg több ember a beomlott téglák alatt van. Ezt abból is következtetik, mivel a munkások közül még többen hiányoznak.

A sebesülteket a mentők azonnai ápolás alá vették s beszállították a Karolina kórházba; a hallottakat pedig beszállították a bonczházba.

A hatóság megindította a vizsgálatot az irányban, hogy kit terhel a felelősség a nagy szerencsétlenségért s egyáltalában mi okozta a veszedelmet.

A közuti vasut villamosa.

Száhlender Károly jelentése.

Egy év az engedély kinyeréstől számítva vagy egy év az építés megkezdésétől számítva?

Vállalkozó szerződésében egy bizonyos pónalénak kikötését is bevett az építési idő be nem tartása esetén, s azt hetenkint 50 frtra szabni kéri.

Óvadékot is letteni hajlandó, 5000 forintot a jelen szerződésben elvállalt kötelességek biztosítására, és azt a szerződés aláírásakor a főpénztárba betéteményezni fogja.

A fővonal kiépítése után az óvadéknak $\frac{1}{3}$ részét, a Kossuth Lajos utcai vonal kiépítése után pedig a fenmaradó óvadék összegből annyit kér visszaadni, hogy a vállalkozó egyéb kötelességeinek biztosítására még 2000 frt benn maradjon.

Az óvadék utáni kamat vállalkozót illetné. Javasolják, hogy ezen bírság felemelésék 100 frtra, mert az ily pónale sokkal magasabb szokott lenni.

Az óvadékot is felemelni 10000 frtra javasolják, melyből a fele része vagyis 5000 frt visszafizetnének az összes kötelezett vonalak építésének befejezésekor, a másik 5000 frtnyi fele része a városi pénztárban benmaradna a szerződésbeli egyéb kötelességek biztosítására.

Vállalkozó a vágányok fektetési irányát a Várossal együttesen megállapítani kívánja, és az építés kivételére szolgáló részlet terveknek és rajzoknak elkészítését s a városnak való bemutatását, az előírt mértékben — magára vállalja. A város e terveket jóváhagyás végett a Minisztériumnak beterjeszteni köteles leendő.

Az engedélyezett vonalakra nézve netán a város részről kívánatosnak mutakozó módosítások, csak is a vállalkozók hozzájárulásával eszközölhetők.

A város a villamos vasut építéséhez szükséges utcákat és közterületeket abban az állapotban és felszínben bocsátja át a vállalatnak használatába, melyben az építés megkezdése idejében vannak.

A vállalkozó tehát köteles minden egyen-

getési munkákat esetleg leadásokat 's feltöltéseket saját költségén teljesíteni.

Ha esetleg az egy vágány vasuton később egy vagy más helyen, egy második vágány fektetése szükségessé válnék, a város az ehhez való, közterületek átengedését meg nem tagadhatja — hacsak közforgalmi tekintetek azt megengedik.

9. A vállalkozók kötelesek a szerződést határozmányait, a jóváhagyott tervek, valamint az építési és üzlet forgalmi rendelkezéseket szigorúan betartani; a kormány a pálya és a járművek jókarban s üzemképes állapotban fenn és tisztán tartására vonatkozó utasításainak minden vonatkozás és kártérítési igény nélkül az engedély idő egész tartana alatt eleget tenni.

A közönséges járműveknek a vágányokon való átkelése ellen a vállalat kifogást nem emelhet, azonban a rendőrség intézkedését kikéri, hogy a vágányok elrekesztéséből eredő forgalmi zavaroktól megóvassék.

10. Azon esetben, ha utcák vagy terek szabályozása, felszín változtatások, vagy egyéb közérdek szempontjából, a kész vasutnak át-helyezését — esetleg más utcákba is — igényelnék, vagy az utcák, terek más nemű burkolattal láthatnának el, a vállalkozó — kártérítési igény nélkül — köteles az összes átfektetéseket, átalakításokat, javításokat, átburkolásokat, — sinek, áramvezető oszlopok, vezetékek át és vissza helyezését s a t. eszközöket; azonban a város tartozik a burkolási anyagot a helyszínére szállítva, ingyen átadni és az elősorolt munkálatok tényleg felmerült költségeit megtéríteni, kikötve, hogy a vállalkozó csak a munkabért, nem pedig a felhasznált anyagokat veheti számításba.

11. Csatorna, víz-légszusz s. a. t. vezetékeknek a pálya testen át vagy közelében való fektetése vagy javítása a vállalkozó felügyelete és felelősége mellett történhetnek, mire nézve az ily munkálatok szándékolt foganosításáról a vállalkozó ildeje korán értesítendő lesz.

Az ily munkálatok létesítése miatt a forgalom nem akadályozható 's azok létesítője a vállalatnak netán okozott károkat, 's költségeket megtéríteni tartozik.

12. Oly utcákon vagy tereken, a hol a vonat építési idejében burkolat nincsen, köteles vállalkozó az utca kereszteléseket és az átjárókat, ide érve a megálló helyekhez vezetőket is — ha az a város részéről kívántatnék, a városi hatóság utasítása szerint, saját költségén kiburkolni, mely munkához a város a szükséges köveket ingyen adja át a helyszínén a vállalkozónak.

(Vége köv.)

EGYESÜLETEK.

A „Szigligeti Társaság“ választmányi ülése.

Nagyvárad, szeptember 24.

A nyári szünidő után tegnap délután 5 órakor tartotta a „Szigligeti Társaság“ első választmányi ülését „Gazdasági és Iparbank“ egyik külön szobájában.

A látogatott ülésen jelenvoltak: Rádl Ödön elnök, Dr. Bodor Károly főtitkár, Huzella Gyula, Cséplő Péter, Láng József, Dr. Adorján Armin, Dr. Gyémánt Jenő, Winkler Lajos, Naményi Lajos: Böszörményi Géza, Imrik Péter.

Elnöki előterjesztések.

Az ülés megnyitása után elnök bejelenti, hogy a júliushavában Derecskén tartott matiné 60 frtot jövedelmezett, melynek fele a társaság pénztárába beutaltatott, fele az Iványi alapnak átküldetett. A Derecskei Kaszinó-nak a szives fogadásért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

A néh. Bethlen Gábort Kolozsváron felállítandó mellszobrára a társaság kellő pénzihiány miatt nem ad semmit.

Ezután Naményi Lajos kérelme vétetett tárgyalás alá, melyben „A nagyvárad-i színházat 100 éves története“

czimű kiadandó művéhez a Társaságtól anyagi és erkölcsi segítyt kér. Elnök felolvassa a mű tervezetének igen részletes tartalmát, mely hü képet nyújt a mű tartalmáról. Tekintve a hézagpótló mű érdeke, tartalmát a társaság 50 frt segítyt szavazott meg, melyet a mű megjelenése napján folyósítanak.

A matinéik.

A szezon ébredésével a felolvasó ülések is ismét meg fognak kezdődni. Az első 3 matiné november 28-án lesz megtartva. A program egyik számát Hegyesi Márton felolvasása fogja képezni, ki készülő művéből egyik fejezetet fogja felolvasni, mely a 48—49-iki időkről szól, a második számot Dr. Várady Antal, a nemzeti színház dramaturgia tagja kitölteni jelenleg még ismeretlen tárgyról tartandó felolvasásával. A harmadik számot Adorján Emil egy humoros elbeszélése képezi. Felolvasások lesznek még januárban és márcziusban.

A tagdíjakkal hátralékban levő tagokat a hátralék befizetésére felszólítják, némelyeknek pedig leírják.

A népkönyvtár f. hó 26-án d. e. 11 órakor nyílik meg a várad velencei községi iskolában, mire nézve felkéri a tagokat, hogy minél számosabban jelenjenek meg azon a színház jubileumon.

Ezután az ülés a nagyvárad-i színház 100 éves jubileumának megünneplésével foglalkozott, melyről lapunk más helyén hozunk tudósítást.

Végül a Szigligeti szülőház emléktáblájának aranyozását megújítását elhatározták megújítani.

Ezzel a gyűlés fél 7-kor véget ért.

SPORT.

Nagyvárad-i ügétő- és lóversenyek.

— Első nap. —

Ma délután újra megnépesedik a Bóné kut melletti lóversenyter kiázott sárgás-zöld gyepe, felhangzik a starter jelző harangja, haboznak a zászlók a friss őszi szélben s a tribünök tetejéről ezernyi szem lesi nézi előrehajolva hogy melyik dresz és hamarabb a célhoz. A látcsöveknek nagy kelete lesz, de ha pompás őszi idő fog kedvezni a futtatásoknak, úgy a sör és a jégbehűtött pezsgő is nagy népszerűségnek fognak örvendeni, sőt a cukrászatok kioszkjai is erősen meg lesznek szállva.

A lóversenyt rendező gazdasági egyesület fáradságtalanul dolgozott rajta, hogy a ma kezdődő két napos „mezőny“-nek ne csak a konvencionális ríktő vörös plakátok csináljanak reklámot, de valódi jó klaszisu mének küzdelmében is gyönyörködhessek e nemes sportot kedvelő pubillbum. E célból sikerült elérnie töbecik közt azt is, hogy az alapi lóversenyek néhány híresebb lova is fog nálunk futni, melyek nem tartják lóméltóságukon alólinak Nagyváradon megnyerni a csengő koronákkal jutalmazott első díjakat, melyek közt van egy mely 2500 korona elég csinos summával van dotálva.

A versenyek sikerének azonban bizonyára hátrányára van némiképen az, amit már tegnap is említettünk egyidőbe hogy esik a szintén ma kezdődő budapesti őszi lóversenyekkel s így habár nem sok de mégis néhány lovat s egy-két sportsmannt elvontak tőlünk.

Ezekután térjünk át tippeinkre és a mai verseny estélyeire:

A mai délután folyamán 7 verseny lesz, vasárnap 6, így összesen 13.

A legelső lesz a Nagyvárad-város díjért kocsiba fogott lovakal való mérkőzés, mely 040 korona díjért reprezentál.

Jelöltünk Ifj. gr. Tisza Kálmán Daru és Lindája, melyekkel komoly küzdelmet csak is Olasz Elemér Czudar és Bitangja vehet fel.

A bihari gátversenyben Szunyogh Zoltán „Fátyol“-jának jósolunk sikert vagy Örley Kálmán „Csillag“-nak. Meglepetést okozhat Nadányi Pál „Hetyke“ nevű 5 éves pej kancaja.

Az akadályversenyben legnehezebb biztosra számítani, mivel nagyobb részt ismeretlen lovak lépnek e gyepre, mindazonáltal ismerve a Pallay Lajos „Zerge“ nevű lovának múlt évi jó kondícióját, azt hisszük ez a ló fog elsőnek a starter zászlója előtt elfutni.

A bihari díjban újra gr. Tisza Kálmán két lovának jósolunk sikert, ha újra futtatni fog, számbajöhet azonban Dobozi Kálmán Csillag és Csárdás nevű két jó kondícióban levő farkója is.

A félvér gátversenyben 8 ló indul. Tavorituk Pallay „Zerge“-je és Hummel Arpad „Akarat“-a. E versenyben szintén 8 ló indul, melyek csaknem kivétel nélkül katonai félvér paripák s jockey-ük is nagyobb részt huszárok, úgy hogy az eshetőségek igen kevésé kombinálhatók meg. Valószínű az is, hogy mind a 8 ló nem is fog futni, hanem bánatot jelentenek be egy-kettőre, a mint ez a gátversenyeknél már egészen szokott dolog.

A sikversenyben Gróf Pejachevics János „Őszi rózsája“ vagy Jármy József „Felség“-e fognak vezetni. Itt is számíthatunk, meglepetésekre.

Az utolsó mai díjért: a ménes díjért versenyző 6 ló közül, ha bánatot nem jelent be, Beóthy Pál „Rágalom“ nevű félvér méne viszi el könnyen az első díjat. Meglepetést Szunyogh Zoltán „Rengő“-je vagy Gr. Tisza István „Dali“-ja okozhat.

Mindent egybevéve tipjemk tehát a következők:

- I. Daru, Linda — Czudar, Bitang.
- II. Fátyol — Csilla.
- III. Zerge — Arc-en-ciel.
- IV. Csillag, Gsárdás, — Daru-Linda.
- V. Zerge — Akarat — Névernind II.
- VI. Őszi rózsá — Felség.
- VII. Rágalom — Rengő.

Megjegyezzük még, hogy a versenyek ma is holnap is, délután 2 órakor kezdődnek s hogy a totalizátor működni fog mindkét napon. A helyátrak a rendesek. A versenyeket holnap és ma kocszi korzó vasárnap este pedig bál fogja befejezni őszi bihari szokás szerint.

Most pedig: »Start«.

Top-Weigh.

SZÍNHÁZ.

Virág Sándor.

Népszínmű 3 felvonásban Irta Kiss Rezső. Színrekerült először nagyváradon 1897. szept. 24.

A szezon utolsó ujdonsága gyanánt Leszkay egy localis premierét adott a közönségnek, mely tegnap este került színre. — Helyén való lenne talán most itt, ha már nem lenne annyira elcsépelet és unalmas dolog, keseregni a magyar népszínmű irodalom hanyatlása és meddősege miatt és már csupán azért örömmel üdvözli a tegnapi darabot, mivel a színirodalomnak épen ezzel a speciálisan magyar fájával próbálkozott meg a szerző és elnézni annak egyik, másik gyengéjét a miatt, hogy »ut desint vires, tamen laudanda voluntas, »de minden körülmények közt objektív bírálat vezetvén tollunkat, most is lehetőleg hüen adjuk elő, milyen benyomást tett a tegnapi darab a közönségre s milyen értéke van annak általában.

A szerző egy fintal író-ember, ki csupán dilettantizmusból használja a tollát belletrisztikai művek írására, mert egyébként a lehető legrealisabb foglalkozást üzi, midőn mint törvényszéki albiró a mindennapi élet apró-cseprő de gyakran igen jelentős eseményeiről is jegyzőkönyveket vesz fel vagy azokban ítélkezik s így a való élet legelevenjét tapintja. E minőség-

gében tehát sok alkalma nyílik olyan apró találó vonásokat ellesni s megfigyelni az emberi életből, milyenre nem minden írónak van ideje. E tekintetben azért fokozottabb mérvben várnunk tőle lélektanilag is plauzibilis jellem festéseket és karakterisztikus vonásokat.

A darab meséje a következő: Özv. Virág Sándornénak, három fia van Sándor (Pintér Imre) Pali (Palóczi) és a második férjétől Imre. (Tompá). Imrét az örökségnél megrövidítik s ezért nagy harag támad szívében testvérei iránt, főképp Sándorra haragszik, s hogy megbosszulja magát rajta azt hieszteli kedvese előtt (P. Szép Olga), hogy Sándor őt megcsalja, Julis ezt elhiszi mire Sándor Imrét egy fejszével dühében leüti. De Imre nem hal meg, Sándort pedig elviszik a börtönbe néhány évre. Ez alatt Imre elveszi feleségül a testvére kedvesét, ki azt hiszi, hogy Sándor csakugyan csalfa. Sándor a börtönből kiszabadulván haza megy s itt megtudva azt hogy régi kedvesét elvette saját testvére, megátkozza, de megtudva, hogy Julis még most is őt szereti, bocsánatot kér tőle. Imre hazajövén nejét Sándor karjaiban találván, egy pisztolyal lelövi Julist, de a lövés szerencsére nem halálos. Imre menekül, de futás közben a csendőrök agyonlövik s így végre megkapja Sándor régi hű szeretője kezét. E mesébe van illesztve még egy másik szerelmi epizód is, de ez olyan erőltetett és érhetetlen, hogy nem lehet róla bővebben megemlékezni.

Mint e rövid meséből is kitűnik, a cselekvény óformán semmi a darabban s az egész akció nagyon erőltetett. Mindazonáltal a szerzőnek határozott tehetsége ki-ki csillámlik s egyes jelenetek nagy élénkséggel és temperamentummal vannak megírva.

Ami a lélektani jellemzéseket illeti, már sokkal több kifogásunk van, némelyik karakteren csaknem érthetetlen s valóságos »Deus ex machina«-ként tűnik fel egy-egy hirtelen fordulat.

A nyelvezet magyaros és szinte keresvekeresi a szerző, hogy minél jobban eltalálja a zamatos magyar nyelvezetet s emiatt esik abba a tulzásba, hogy ismerte a magyar nép azon sajnálatos tulajdonságát, könnyenátokra, káromkodásra áll a szája, minduntalan átkozódásokat ad szereplői szájába, mely végre is nagyon izetlenné válik.

Hibája még az is az új népszínműnek, hogy az egyes jelenetek közt laza az összefüggés s így a cselekvény is vontatottá válik. Azonkívül túlságos sok a dialóg, mely szinte bizonyos monoton jelleget kölcsönöz az egésznek.

Minden össze véve azonban a darab elfogadható egy kis csiszolással és toldozgatással s főképp arra kellene a szerzőnek törekednie, hogy személyei népiesebbek legyenek, mert néha nagyon szalonias gondolkozásmód szerint szólanak.

A komikus elemet egy csizmadia Kövessi képviseli, ki azzal kelt nagy derűtséget, hogy folyton az keveri beszédébe, hogy stb. stb. satöbbi.

A szereplők közül telhelőleg igyekeztek a darabban sikert elérni. P. Szép Olga mély érzéssel játszott. Pintér gyönyörű hangjával keltett hatást, midőn néhány édesbus magyar nótát énekelt el. Kövessy Lábszij csizmadia szerepében szokott humorával aratott nagy tetszést. Horváth Paula kis szerepében is jó volt. Hegyesy, Pesti, Bács szintén jók voltak.

A közönség elég biztatón fogadta a szerzőt, mert egyes felvonások után többször birtapsolta a lámpák elé.

Salvini Gusztáv Nagyváradon. A világhírű olasz tragikus vasárnap érkezik társulatával Nagyváradra s hétfőn, már megkezdik az előadásokat. A nagy művész fellépte elé óriási érdeklődéssel néz a közönség. Négyeszer lép fel s mindannyiszor Shakespeari darabokban. Előadásainak műsora a következő:

Hétfő: Hamlet (tragédia).

Kedd: Makrancos hölgy (vigjáték)

Szerda: Romeo és Julia (tragédia)

Csütörtök: Velencei Kalmár (tragédia.)

Az előadásra Budapestről és a vidékről is sokan lejönnek. Nagyváradon tartja meg Salvini a »Bánk-Bán« próbáját is, melyre a pesti újságírók nagyrésze is jelen. »Bánk-Bánt« Gauss Viktor híres olasz író fordította olaszra.

A Salvini előadások 50%-al felemelt helyérek mellett fognak véghez menni. A váradai társulat karszemélyzete szintén itt lesz és segédkezni fognak a Salvini társulatának.

P. Szép Olga ezüstkoszoruja. A színtársulatnak van egy művésznője, akit egyetlen szerepért a Trilbyért nagyon megszeretett a közönség. P. Szép Olga magasfoku művészetét több ízben volt alkalmunk méltányolni, s ebben igazat ad nekünk a közönség, mely ezüstkoszort ad vasárnapi bucsufellépte alkalmából. A finom kivitelű ezüstkoszoru aranycsokrán ez a felirat diszeleg: P. Szép Olga dicsőségének, Nagyvárad közönsége 1897. A város színeit viselő hatalmas szalagon pedig ez van: Trilbyért — elismerésül. Az ezüst koszort vasárnap este a »Keresd a Szívet« első felvonása után a színpadon adja át egy küldöttség. Ezenfelül a magyar ötvös művészet remekét fogják átnyújtani tisztelői előadás közben.

A közönség Ámon Margitnak. A nagyváradai közönség kedvencének Ámon Margitnak tegnapi bucsu fellépe alkalmából egy gyönyörű nagy virágkosárral lepte meg. Az impozáns csokron 25 széles, arany rojtos szalag csüngött s mindenikre fel volt írva egy-egy szerep melyben a művésznő játszott. Egy szalagon a következő felírás volt: »Váradai tisztelői, a viszontlátás reményében!« A csokrot hatalmas tapsvihár közepette nyújtották át Ámonnak, ki valóban rászolgált szép alakításaival és hangjával, a közönség szeretetére s annak megnyilatkozására.

Huszonöt éves kórista. Némethy Józsefet, a társulat jóhangu kóristájának a 25 éves jubileumát ünnepelték meg tegnap a színtársulat tagjai. Az előadás előtt, az egész társulat felkereste Némethyt s érzelmeiknek Tompa Kálmán, a társulat poetikus lelkületű szerelmes színésze, versben adott kifejezést. A jubiléant, érdekes ajándékkal lepték meg s könyvekig meghatva mondott köszönetet tagtársainak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

— **A ker. hitrendszer az egyház történelmében.** Irta dr. Nogáll János főlsz. püspök. Nagyvárad 1897. Ára 60 kr. 93 lap. Erdemes írónk újból kiadta pompás kis kézikönyvét. Kétségtelenül abbéli meggyőződése vitte erre, hogy dacára kézikönyveink sokaságának, alig van egyháztörténelmi kisebb kompendiumaink közt egy is, amely száraz krónikázás helyett logikus pragmatikus képet nyújtana, az egyház tizenkilencszázados életének, csudás fejlődésének.

A könyv címe is sejteti, hogy ez az egyháznak, mintegy élő, küzdő szervezetnek fejlődését adja élénk lélekkel szellemmel, nem pedig egymásután következő eseményeknek halmozásából álló történetét. Ehhez képest illusztris szerző nem is fekteti a súlyt az anyag sokaságára, hanem annak filasoficus, teologikus és hitbuzgalmi földolgozására, hogy a tanulót selkesezéssel hittel mintegy szent féltékenységgel kísérje a tanulás folyamán a szeretett, a szeretni tanult anyaszentegyház küzdelmeit, vívódásait, hogy a történelem eszméket és érzelmeiket ébresszen, következtető, okoskodó tehetségünknek nyújtson táplálékot, hogy, ami fő, mélyen véssze az egyház szerelmét az ifjú szívbe. Különösen ki kell emelnünk e szempontból az őskeresztény kortárgyalását.

Melegen ajánljuk a pompás művecskét polgári iskolák felsőbb osztályai és gymnásiumok számára. Kapható a szerzőnél vagy a Szent László-nyomdában Nagyvárad. Apácza utca 3. sz.

— **A »ministrálás módja«** című füzet jelent meg Keszthelyen Náda I. könyvnyom-

dájában. Összeállította: Bositz József lelkész. E kiadás egyesíti magában mindazon előnyöket, melyeknek hasonlirányú művek örvenednek. A latin szöveg úgy van írva, a mint olvasni kell. A minister gyermek teendőiről bő magyarázatot ad. E mellett a legolcsóbb a hasonló kiterjedésű kiadások között. Ára: 3 krajczár. Ötödik bővített kiadás ajánlják a hitoktató és tanító urak figyelmébe.

Igazságszolgáltatás.

Monstre párbajtárgyalás. Jövő, október hó 18-án tartják meg a debreczeni kir. törvényszék büntető tanácsa előtt azt a két és fél év óta huzódó nagy monstre párbajtárgyalást, melyben 12 fognak a vádlottak padján ülni s amelyre összesen 74 ember van tanuként beidézve. Gallovich Jenő vol nagyváradai hírlapíró hét rendbeli párbajért, Szathmáry Zoltán jelenleg a Szabadság s szerkesztője két rendbeli párbajért, Tervey Tamás, Redl Siegfried, Schlachta Jenő, Balogh Tihámér, Ormódy Vilmos, Halász Lajos nagyváradai hírlapíró, Löw József hírlapíró, Tarnay Albert, Lindenfeld Ede, Bodnár Géza egy-egy rendbeli párviadalvétségéért kerülnek a vádlottak padjára. Ezekon kívül még négy tényleges szolgálatban levő tiszt is szerepel mint párbajozó fél azonban mivel ők aktív szolgálatban vannak, polgáritörvény őket nem bünteti. Egyik vádlott Polczner Arpad ellen, ki három párbajjal szerepelt, mivel meghalt, az eljárást végkép beszüntették. A vádhatóságot, a monstre párbajtárgyaláson dr. Gál Endre kir. alügyész képviseli, kinek ez esetben szereplése elé érdeklődéssel néznek a jogászörökben. A tárgyalás előreláthatólag két napot vesz igénybe. A vádlottak legnagyobb része védővel jelenik meg.

Megátalkodott betörők. Megátalkodott betörőkkel volt ma dolga a kir. törvényszéknek. Régen észre vette Goldstein Mor hoszuasszói kereskedő, hogy boltjait gyakran megdézsmálják. Sokáig nem tudta megtalálni a tettest, míg végre 1894 októberben elfogták az egyik tettest Pelle Togyer személyében. Nemsokára ezután megfágták a másik tettest Nyegró Jánost. Ez a két fiatal ember hatszor tört be Goldstein boltjába. hol az elkopott kulcsokkal, hol pedig kifesztve az ajtót. A mai végtárgyaláson mindketten tagadták tettüket hiába olvasták fel előttük a vizsgálat során tett vallomásaikat, konokul tagadta mind a kettő bűnösségét, csakis Pelle vallotta be azt az egy lopást, a melynél ezután rajtavesztett. Nem használt azonban semmit tagadásuk, mert a k. törvényszék miudkettőjüket bűnösnek mondotta ki s Pelle Togyert egy évi és hat havi, Nyegró Jánost pedig tíz havi börtönre s husz forint utánjárás költség fizetésére ítélte. A kártáritéssel azonban polgári perre utasította a vádlót. Az ítélet ellen, a magánvádlót kivéve mindnyájan fellebbeztek.

Hatvanhárom krért. hathónap. Fiatal tizenhat éves suhancz állott ma a törvényszék előtt, hogy olvegye büntetését, azon tettéért a melyet a múlt év június huszon hetedikén elkövetett. Ezen a napon éjjel Fogyinka Togyer feketetőti lakos betört az ablakon keresztül Illés Jakab kereskedésébe s onnan cukrot és dohányt lopott. Ezért a tettéért keltett ma számolni s a kir. törvényszék figyelembe véve a vádlott fiatal korát, büntetlen előéletét, töredelmes vallomását és a lopottak csekély értékét a legkisebb büntetést mérte a fiatal betörőre; hat havi börtönre s 15 frt. kártáritésre a politikai jogainak három évi felfüggesztésére ítélte. Az ítélet ellen vádlott felebbezett, míg közvádó az ítéletbe belenyugodott.

A multság vége. Nagy verekedést rögtönzött 1895 évi augusztusban két részeg ember Puszkár Togyer és Papp Togyer, a mely verekedésből Puszkár került ki sebesülten. A mint ő megsebesülten haza felé ment, meglátta Papp Pétert, ellenfelének ücscsét s haragjában ellene tört. Először követ dobott felé s midőn

vizsgálóbírója megkezdte a parancsnok és a legénység kihallgatását. Kihallgatják majd azokat az utasokat is, a kik megmenekültek. A révhivatal is folytatja a maga részéről a vizsgálatot. A magyar-horvát társulat képviselője Velenczébe utazott, hogy a »Tyria« angol gőzös lefoglalását eszközölje. A tengerészeti hatóság »Előre« nevű gőzöse a tegnapi nap folyamán sok utazó holmit talált és azt átadta a rendőrságnak. Eddig megállapított, hogy 20 utas pusztult el. És pedig: dr. Keppelik János egyetemi tanár Bécsből, Palicis Ferencz lelkész Costrenából, Pavicisi János rendőr Kusakból, Rubinstein Nándor budapesti üveggyári hivatalnok, Padjen Jakab és Mattaja Pál Ledenicéből, Giacich Jakab és Gretich Tamás Cirkvenicából, Stanich Vincze Arébirből, Sirola Antal Costrenából, Rygich István, Nyegován Miklós, Jerkovich Mátyás, Jerkovich Vincze, Bralich Dujo Staripradból, Bétovar György, Blasevich János Zavorjéből, Fillipovics Mátyás és Fillipovics János Rusevából és egy fiatal ember Bvlogból, akinek a családi nevét még nem sikerült kipuhatolni. Összesen 26 személyt mentettek meg. A legénység egy kivételével megmenekült. Mint eddigelé megállapítható és a mint a szakemberek vélekednek, az összeütközés okozója az »Ika« parancsnokának hibás hajóművelete volt. A megmentettek azt beszéltek, hogy az Ika parancsnoka elvesztette a fejét és hamis gépmozdulatokat rendelt el. Holttestet eddigelé találni nem sikerült.

Garzadálkodó matrózok.

Budapest, szeptember 24. (Saj. tud. táv.)
Pireusban tegnap az »Augusta Victoria« német páncéloshajó néhány részeg matróza nagy lármát csapott, mely a tömeg és a matrózok kö-

zött vezekedéssé fajult. Egyik matróz fegyverét is kirántotta és úgy támadott a tömegre, melyben asszonyok és gyermekek is voltak. A rendőrség közbenjárása folytán egyik német tiszt véget vetett a verekedésnek.

A harezteréről.

Budapest, szeptember 24. (Saj. tud. táv.)
A Reuter ügynökség jelenti Simlából: Ellis tábornok reggel 8 órakor megkezdte a támadást a haddadi mollah haderejére.

KÖZGAZDASÁG.

A sertés vész terjedelme. Ujabbban ismét szaporodott a sertésvész községek száma. Ugyanis ujabbban egy községet felmentettek és egyet zár alá helyeztek. Így egy a szaporulat, mi bár csekély de mégis elszomorító körülmény.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. szeptember 24-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.50
Magyar koronajárdék	99.40
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	121.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	121.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.75
Belné évi jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölesön	155.—
Tiszasabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	141.25
Oszták járadék papírban	101.75
Oszták járadék ezüstben	101.75
Oszták járadék aranyban	124.50
Oszták korona járadék	101.50
1860. oszták államsorsjegyek	144.25
Oszták magyar bankrészevény	940.—
Oszták hitelbank részevény	393.50
Oszták hitelintézet részevény	353.60
Páris vista	339.75
20 márkás arany	953.—
Német birod lmi márká	58.75
London vista	119.75
Páris vista	47.47 1/2
20 márkás arany	11.72

NAGYVARADI SZINKOR.

Bérlet 144-ik szám.

Bérlet 144-ik szám.

Páros.

Páros.

az arad-nagyvárad szintársulat által.

Nagyvárad, 1897. évi szeptember 25-én

Székely Irén jutalomjátéka.

A K É K A S S Z O N Y.

Nagy Operette.

Kezdeté 7, vége fel 10 órakor.

Holnap vasárnap, bérletfolyamban:

KERESD A SZIVED

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Olcsó tisztán kezelt HEGYI BOROK

eladók

50 literen felüli mennyiségben, hectoliterenként 30., 36., 40., 50., és 60 forintért szállítanak 1880-iki egy liter 60 kr., 1883-iki 60 kr., 1885-iki 50 kr., 1886-iki 50 kr., 1887-iki 30 kr., 1888-iki 36 kr.

A hordók előállításai árban számíthatnak és 6 héten belül visszavételnek a borok után vét mellett szállítanak. A borok tisztaságáról és valódiságáról kezkeskedem.

Becsés megrendelésüket kérem,

271 16—0

tisztelettel

Czeplédy Sándor

Zöldfa-Szálloda bérloje.

Egyházi és egyleti zászlók.

Kitüntetve:

Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.

Kitüntetve:

Deés 1879. — Budapest 1885. 1896.

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS utóda,

József főherceg és Klotild főhercegné asszony ö császár és királyi fenségeinek udvari szállítója

BUDAPEST, IV. ker., Váci-utca 14-ik szám. — Alapított 1863-ik évben.

Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Ajánlom dúsan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges

tárgyaimat a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,

Pluviale, Dalmatika és Ornatuok. — *Egyházi és társulati lobogók.*

Tüzlők, iskolásgyermekek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat

Monstranciák, stációképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy meg-aranyozását elvállalom és olcsón készítem el.

Nagy választék arany-, ezüst- és selyemhímzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kivanatra bérmentve küldök. (242) 45—52

Műhímzés.